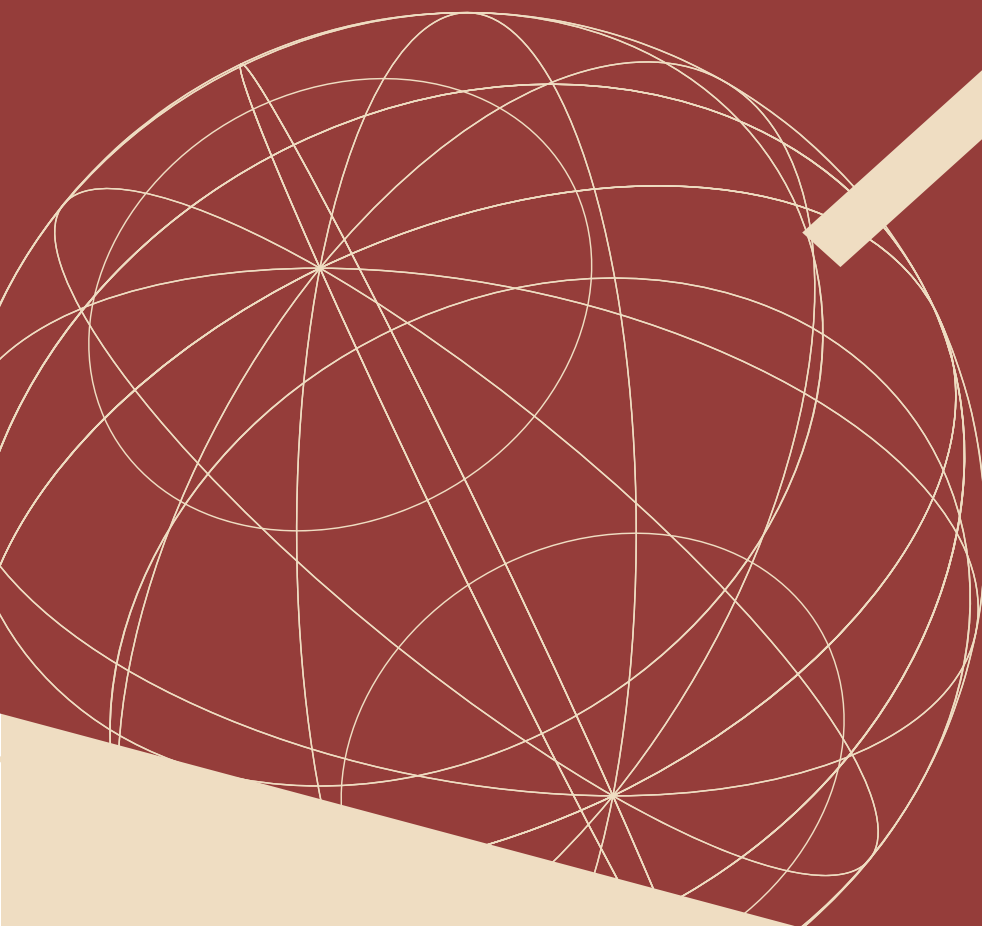

Recognize
Resist
Rise up

Odporúčania pre prevenciu a riešenie rodovo podmieneného násillia na ženách v politike

Adriana Mesochoritisová,
Kristína Gotthardová

Co-funded by
the European Union

Táto publikácia vznikla v rámci projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násillia na ženách v politike**, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však iba názormi a stanoviskami autoriek a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

Odporúčania pre prevenciu a riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike

Adriana Mesochoritisová,
Kristína Gotthardová

Možnosť voľby, 2026

Co-funded by
the European Union

Táto publikácia vznikla v rámci projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike**, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však iba názormi a stanoviskami autoriek a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

Obsah

Úvod: Prevencia a účinná reakcia ako dva nevyhnutné piliere riešenia rodovo podmieneného násilia voči ženám v politike	1
Celospoločenská úroveň – povedomie, vzdelávanie a zmena politickej kultúry.....	5
Predstavielky a predstavitelia orgánov činných v trestnom konaní a justície	8
Online platformy a sociálne siete	9
Národná rada Slovenskej republiky	10
Politické strany	12
Použité zdroje	17
O organizácii.....	18
O autorkách	19

Odporúčania pre prevenciu a riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike

Pre bezpečnú politickú participáciu žien¹

Odporúčania sú navrhnuté ako súčasť medzinárodného projektu **Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike**.

Tieto odporúčania vychádzajú z výskumu o rodovo podmienenom násilí na ženách v politike, ktorý bol realizovaný na Slovensku, a z medzinárodných štandardov a odporúčaní od Medziparlamentnej únie (Inter-parliamentary Union), Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (Organisation for Security and Co-operation in Europe, OSCE) a Európskej agentúry pre rodovú rovnosť (EIGE).

3R

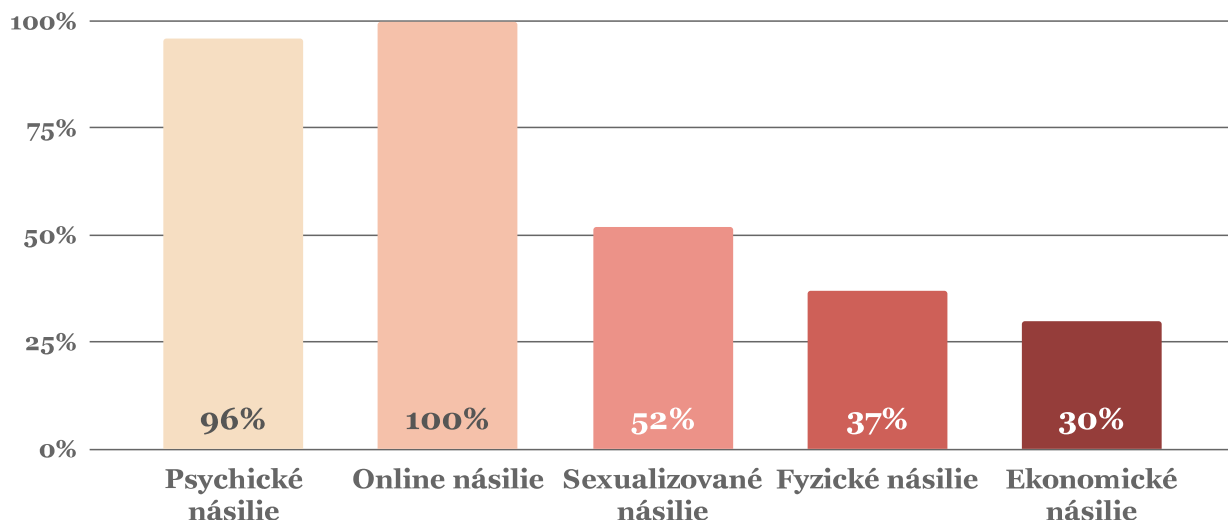
Úvod: Prevencia a účinná reakcia ako dva nevyhnutné piliere riešenia rodovo podmieneného násilia voči ženám v politike

Rodovo podmienené násilie voči ženám v politike predstavuje závažnú prekážku rovnej účasti žien na verejnom a politickom živote. Nezasahuje iba jednotlivé političky a kandidátky, ale oslabuje demokratické procesy, obmedzuje pluralitu názorov a vytvára prostredie, v ktorom ženy čelia väčším bariéram pri výkone verejných funkcií.

Výsledky výskumu mimovládnej organizácie Možnosť voľby ukázali, že rodovo podmienené násilie na političkách je jav, ktorý negatívne zasahuje všetky poslankyne a sú mu vystavené takmer dennodenne.

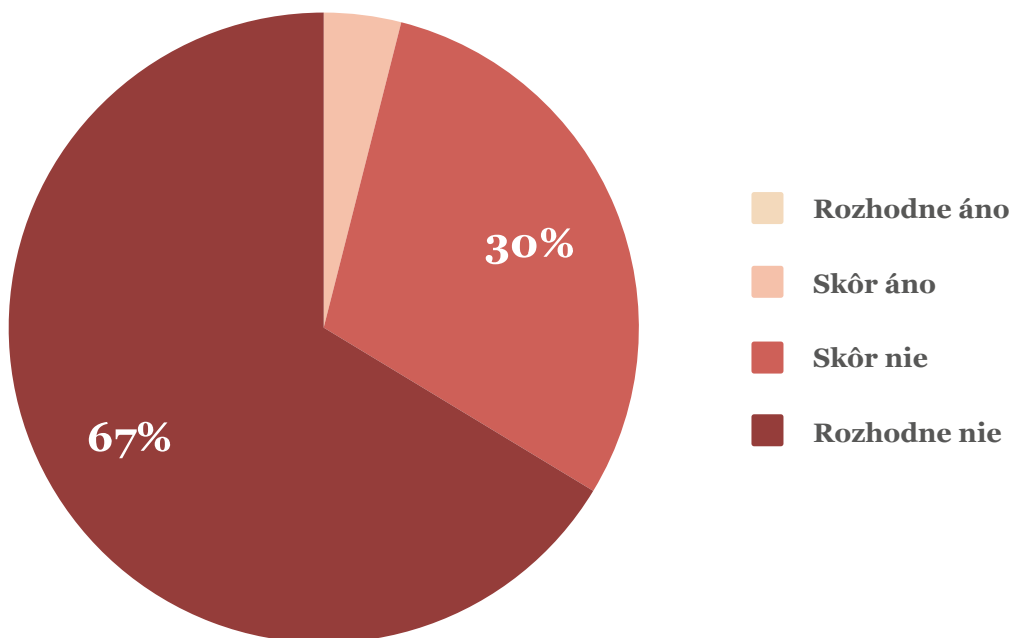
¹ Poznámka: Slovné spojenie „ženy v politike“ zahŕňa volené predstaviteľky, kandidátky, členky politických strán, ženy pôsobiace v politických inštitúciách a ďalšie ženy vykonávajúce verejnú alebo politickú činnosť.

Graf č. 1: Výskyt rodovo podmieneného násilia (v %, N = 28 poslankýň)

Výskum ďalej poukázal na nedostatok a neefektivitu nástrojov a mechanizmov na prevenciu a riešenie rodovo podmieneného násilia, čo je úzko spojené s nízkou mierou nahlasovania incidentov a vysokým stupňom normalizácie a tolerance rodovo podmieneného násilia.

Graf č. 2: Sú na Slovensku dostatočné mechanizmy a nástroje na odhaľovanie, prešetrovanie a postihovanie rodovo podmieneného násilia na političkách?

Účinné riešenie týchto problémov si vyžaduje dva vzájomne prepojené piliere: prevenciu a účinnú reakciu na násilie. Prevencia musí smerovať k odstraňovaniu príčin a podmienok, ktoré umožňujú vznik a toleranciu násilia, vrátane diskriminácie, rodových stereotypov a nerovnosti v prístupe k politickej moci. Zároveň je nevyhnutné zabezpečiť účinné mechanizmy ochrany, podpory obetí a vyvodzovania zodpovednosti voči páchatelom.

- **Obmedzovanie slobody prejavu a politickej participácie prostredníctvom autocenzúry.**
Ženy vystavené násilliu môžu meniť svoje verejné vystupovanie, vyhýbať sa určitým témam, obmedzovať svoju aktivitu alebo sa rozhodnúť nevstupovať do verejnej diskusie zo strachu pred útokmi.
- **Negatívne účinky na fyzické, psychické a sociálne zdravie političiek a ich blízkych.**
Vyhrážky, zastrašovanie, sexuálne obťažovanie, psychické násillie a online útoky môžu viesť k dlhodobému stresu, pocitu ohrozenia, vyčerpaniu, zhoršenému zdravotnému stavu a negatívne ovplyvniť aj rodinný a osobný život obetí.
- **Presmerovanie ľudských, časových a finančných kapacít z výkonu verejnej funkcie na riešenie následkov násillia.**
Politčky a verejne činné ženy musia často venovať značné zdroje ochrane svojej bezpečnosti, právnym krokom, dokumentovaniu útokov alebo komunikácii s inštitúciami namiesto sústredenia sa na svoju prácu.
- **Odstrašujúci účinok na ďalšie ženy a znižovanie ich záujmu o vstup do politiky a verejného života.**
Skúsenosť s násillím a verejná viditeľnosť útokov voči politčkám vysielajú signál, že politická angažovanosť žien môže byť spojená s neprijateľnými rizikami.
- **Odchod žien z verejného priestoru a strata ich zastúpenia v rozhodovacích procesoch.**
Násillie môže viesť k predčasnému ukončeniu politickej kariéry, odmietnutiu kandidatúry alebo obmedzeniu aktívnej účasti žien na verejnom rozhodovaní.
- **Znižovanie kvality demokracie, oslabovanie pluralizmu a rovnosti v rozhodovacích procesoch.**
Ak násillie vytláča ženy z politiky, demokratické inštitúcie strácajú rozmanitosť skúseností, perspektív a riešení potrebných pre spravodlivé a efektívne rozhodovanie.
- **Normalizácia nerovnosti a posilňovanie škodlivých rodových stereotypov.**
Ak spoločnosť alebo politické inštitúcie násillie tolerujú, zľahčujú alebo ospravedlňujú ako „súčasť politiky“, prispievajú k udržiavaniu prostredia, v ktorom ženy čelia väčším bariéram pri výkone verejných funkcií.

Základný cieľ strategických opatrení

Eliminovať rodovo podmienené násillie voči ženám v politike tak, aby všetky ženy mohli slobodne, bezpečne a dôstojne vykonávať verejné funkcie, participovať na politickom rozhodovaní a viesť svoj osobný a profesionálny život bez strachu z násillia, zastrašovania alebo diskriminácie.

Čiastkové ciele:

- Zabezpečiť účinné uplatňovanie existujúceho právneho rámca a jeho posilnenie tam, kde neposkytuje dostatočnú ochranu ženám vystaveným násiliu, vrátane účinných mechanizmov ochrany obetí a vyvodzovania zodpovednosti voči páchatelom.
- Zabezpečiť dostupnú, rýchlu, účinnú a koordinovanú pomoc ženám v politike, ktoré zažívajú násilie alebo sú ohrozené násilím, vrátane právnej, psychologickkej, bezpečnostnej a inštitucionálnej podpory.
- Predchádzať vzniku a normalizácii rodovo podmieneného násilia voči ženám v politike prostredníctvom zmien politickej kultúry, podpory rodovej rovnosti, vzdelávania a vytvárania bezpečného a rešpektujúceho verejného priestoru.
- Vytvoriť stabilnú poznatkovú základňu o rozsahu, formách a dôsledkoch rodovo podmieneného násilia voči ženám v politike s cieľom rozvíjať účinné nástroje prevencie, intervencie a hodnotenia efektívnosti prijatých opatrení.

Prevenia rodovo podmieneného násilia na ženách v politike

Ľudskoprávne štandardy OSN, Rady Európy a Európskej únie dlhodobo upozorňujú, že násilie na ženách má korene v pretrvávajúcich rodových nerovnostiach, diskriminácii a stereotypoch, ktoré ovplyvňujú postavenie žien v spoločnosti. Rodovo podmienené násilie preto nemožno chápať iba ako individuálne zlyhanie alebo izolované konanie jednotlivca, ale ako prejav širších spoločenských a mocenských nerovností.

Tieto faktory sa špecificky prejavujú aj v politike, kde môže byť násilie využívané ako nástroj na zastrašovanie žien, spochybňovanie ich kompetentnosti, obmedzovanie ich verejného pôsobenia alebo ich vytlačanie z rozhodovacích procesov. Útoky voči ženám v politike často nesmerujú iba proti konkrétnej osobe, ale aj proti účasti žien vo verejnom živote ako takej.

Prevenia rodovo podmieneného násilia voči ženám v politike preto musí byť založená na podpore rodovej rovnosti, odstraňovaní diskriminačných bariér a vytváraní inštitucionálneho a spoločenského prostredia, v ktorom ženy môžu rovnocenne a bezpečne participovať na politickom rozhodovaní.

Tento princíp musí byť základom všetkých prijímaných opatrení – od legislatívnych zmien, fungovania politických strán a parlamentných inštitúcií až po vzdelávanie, verejnú komunikáciu a podporu obetí.

Celospoločenská úroveň – povedomie, vzdelávanie a zmena politickej kultúry

Politická kultúra

- **Uznávať rodovo podmienené násilie voči političkám a ženám vo verejnom živote ako špecifický problém ohrozujúci demokratickú participáciu, rovnosť a kvalitu rozhodovacích procesov.**

Rodovo podmienené násilie nesmie byť vnímané ako individuálny konflikt alebo osobná skúsenosť jednotlivých žien, ale ako bariéra, ktorá obmedzuje rovný prístup žien k politickej moci a verejnému priestoru.
- **Budovať kultúru nulovej tolerancie voči všetkým formám rodovo podmieneného násilia: medzi političkami a politikmi, verejnými predstaviteľkami a predstaviteľmi, ako aj ďalšími aktérmi verejného života.**

Zahrňa to aktívne odmietanie sexizmu, stereotypov, nenávistných prejavov, zastrašovania a útokov namierených proti ženám z dôvodu ich verejného pôsobenia.
- **Verejne a jednoznačne odsudzovať všetky prejavy násilia voči ženám vo verejnom živote a odmietnuť ich normalizáciu.**

Násilie, vyhrážky, sexistické útoky ani online nenávisť nemožno ospravedlňovať ako „bežnú súčasť politiky“, sprievodný jav výkonu verejnej funkcie alebo legitímnu politickú kritiku.
- **Posilňovať zodpovednosť verejných predstaviteľov a predstaviteľiek za formovanie kultúry verejnej diskusie.**

Politickí lídri a líderky, verejne činné osoby, predstavitelia a predstaviťky justície, prokuratúry a ďalších verejných inštitúcií by mali aktívne vystupovať proti násiliu a podporovať rešpektujúcu a inkluzívnu verejnú komunikáciu.
- **Systematicky vzdelávať verejnosť, politických aktérov a aktérky a ďalšie relevantné skupiny o rodovo podmienenom násilí, jeho príčinách, formách a dôsledkoch.**

Vzdelávanie by malo zahŕňať aj špecifiká násilia voči ženám v politike, vrátane online násilia, sexuálneho obťažovania, psychického násilia, vyhrážok a koordinovaných nenávistných kampaní.
- **Podporovať pozitívne spoločenské normy a verejnú diskusiu založenú na rovnosti, rešpekte a dôstojnosti.**

Je potrebné aktívne vyvracať rodové stereotypy a naratívy, ktoré znevažujú kompetentnosť žien, spochybňujú ich právo pôsobiť vo verejnom priestore alebo legitimizujú útoky voči nim.
- **Aktívne podporovať opatrenia smerujúce k zvýšeniu účasti žien v politike a na rozhodovacích pozíciách.**

Odstraňovanie bariér brániacich ženám vstupovať a zotrvať v politike je neoddeliteľnou súčasťou prevencie násilia a podpory demokratickej rovnosti.

- **Podporovať spoluprácu medzi politickými stranami, verejnými inštitúciami, médiami, akademickou obcou a občianskou spoločnosťou pri prevencii a odstraňovaní rodovo podmieneného násilia.**
Komplexná zmena politickej kultúry si vyžaduje spoločný záväzok všetkých aktérov verejného života.
- **Podporovať zodpovednú mediálnu a verejnú komunikáciu o ženách v politike.**
Takáto komunikácia neprehľbuje rodové stereotypy, nezameriava sa na súkromný život žien spôsobom, ktorý nesúvisí s výkonom funkcie, a neprispieva k normalizácii sexistických útokov a sexistickému zobrazovaniu žien v médiách.

Zber dát

- **Zaviest' pravidelný, systematický a anonymný zber údajov o výskyte, formách a negatívnom dosahu rodovo podmieneného násilia na ženách v politike a vo verejnom živote.** Zber údajov by sa mal realizovať najmä medzi poslankyňami a poslancami, zamestnancami a zamestnankyňami Kancelárie Národnej rady SR a ďalšími osobami pôsobiacimi v politickom prostredí.
- **Zabezpečiť zber údajov o jednotlivých formách násilia,** vrátane fyzického, psychického, sexualizovaného, ekonomického a online násilia, ako aj vyhrážok, prenasledovania, nenávisťných prejavov a útokov smerujúcich voči rodinným príslušníkom alebo blízkym osobám.
- **Monitorovať dôsledky násilia na politickú participáciu žien,** vrátane autocenzúry, obmedzenia verejného pôsobenia, rozhodnutia nekandidovať, odchodov z politiky alebo negatívnych dopadov na osobný a pracovný život.
- **Zhromažďovať a pravidelne vyhodnocovať údaje o nahlásených prípadoch, spôsobe ich riešenia a prijatých opatreniach,** vrátane údajov o využívaní podporných mechanizmov, výsledkoch vyšetrovania a uplatnených sankciách.
- **Zverejňovať agregované a anonymizované údaje o výskyte a riešení prípadov** pri zachovaní ochrany osobných údajov a bezpečnosti obetí.
- **Využívať získané dáta na pravidelné hodnotenie účinnosti prijatých opatrení a na aktualizáciu politík, metodík a preventívnych nástrojov.**
- **Podporovať monitorovanie online násilia voči ženám v politike,** vrátane výskytu vyhrážok, koordinovaných nenávisťných kampaní, sexistických útokov a zverejňovania osobných údajov, s cieľom identifikovať trendy a prijímať účinné preventívne opatrenia.

Legislatívna úroveň

- **Zabezpečiť jasné legislatívne vymedzenie všetkých foriem rodovo podmieneného násilia,** vrátane fyzického, psychického, sexualizovaného, ekonomického a online násilia, ako aj foriem zastrašovania, prenasledovania, vyhrážania a nenávisťných prejavov, ktoré obmedzujú slobodný výkon verejných funkcií.

- **Explicitne uznať rodovo podmienené násilie voči ženám v politike a verejnom živote ako špecifickú formu násilia**, ktorá ohrozuje nielen jednotlivé obeť, ale aj rovnosť politickej participácie, demokratické procesy a právo žien slobodne sa podieľať na verejnom rozhodovaní.
- **Zabezpečiť plnú a účinnú implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) o boji proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu**, vrátane primeraného právneho rámca pre prevenciu, ochranu obetí, prístup k spravodlivosti, podporu obetí a účinné vyšetrovanie a postihovanie násilia páchaného aj v online priestore.
- **Ratifikovať a v plnom rozsahu implementovať Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu, tzv. Istanbulský dohovor.** Tento dohovor poskytuje právny základ pre kriminalizáciu psychického násilia, prenasledovania a sexuálneho obťažovania, ktoré predstavujú časté formy násilia páchaného na ženách v politike, a vyžaduje zavedenie mechanizmov ako zber údajov, odborné vzdelávanie a monitorovanie (GREVIO), ktoré sú potrebné na to, aby bola ochrana žien v praxi účinná.
- **Zabezpečiť, aby právny rámec účinne reagoval na online formy rodovo podmieneného násilia**, vrátane kybernetického prenasledovania, podnecovania k nenávisti, zverejňovania osobných údajov bez súhlasu, vyhrážok, koordinovaných nenávistných kampaní a ďalších digitálnych útokov, ktoré môžu mať závažný negatívny vplyv na bezpečnosť a politickú participáciu žien.
- **Posilniť dostupnosť právnej ochrany a možností nápravy pre obeť násilia**, vrátane možnosti riešiť prípady prostredníctvom viacerých právnych mechanizmov podľa povahy konania – trestnoprávných, občianskoprávných, pracovnoprávných a antidiskriminačných nástrojov.
- **Zabezpečiť účinné ochranné opatrenia pre ženy vystavené násiliu vo verejnom živote**, vrátane rýchlych mechanizmov ochrany pred vyhrážkami, prenasledovaním, opakovanými útokmi a ďalšími formami eskalujúceho násilia.
- **Zabezpečiť účinné uplatňovanie legislatívy v praxi prostredníctvom jasných postupov, metodík a vzdelávania relevantných inštitúcií**, najmä orgánov činných v trestnom konaní, justície, kontrolných orgánov a inštitúcií poskytujúcich podporu obetiam.
- **Zabezpečiť pravidelný zber údajov, monitoring a vyhodnocovanie účinnosti právneho rámca** vrátane údajov o výskyte jednotlivých foriem násilia, dostupnosti ochrany obetí a výsledkoch konaní.

➤ **Príklad dobrej praxe zo zahraničia:**
Bolívia – Prvý špecifický zákon na svete (zákon č. 243 z roku 2012)

Bolívijský zákon č. 243 o obťažovaní a politickom násilí páchanom na ženách (2012) sa stal prvým zákonom na svete, ktorý kriminalizoval násilie páchané na ženách v politike. Bol prijatý po vražde Juany Quispe, členky mestského zastupiteľstva, v roku 2012 po desiatich rokoch neúnavného úsilia organizácie ACOBOL (Asociácia ženských poslankyň a starostiek Bolívie). Zákon definuje 17 rôznych foriem politického obťažovania a násilia, za ktoré hrozí trest odňatia slobody v trvaní od dvoch do ôsmich rokov.

Predstaviťky a predstavitelia orgánov činných v trestnom konaní a justícii

- **Zabezpečiť systematické vzdelávanie a budovanie kapacít príslušníkov a príslušníčok orgánov činných v trestnom konaní a justícii** v oblasti rodovo podmieneného násillia na ženách vo verejnom živote, vrátane jeho špecifických foriem voči političkám, kandidátkam a verejne činným osobám.
- **Uplatňovať rodovo citlivý prístup a prístup orientovaný na potreby obete a traumy**, ktorý zohľadňuje špecifickú situáciu političiek vystavených násilliu a predchádza sekundárnej viktimizácii, zľahčovaniu alebo spochybňovaniu ich skúseností.
- **Posilniť porozumenie špecifikám rodovo podmieneného násillia v politike**, najmä jeho opakujúcej sa a eskalujúcej povahe, prepojeniu medzi rôznymi formami násillia a skutočností, že násillie často nesmeruje výlučne proti jednotlivkyni, ale má za cieľ zastrašiť, umlčať alebo vytlačiť z verejného priestoru nielen konkrétnu obeť, ale aj ďalšie ženy.
- **Zvýšiť odborné kapacity na rozpoznávanie a riešenie psychického a online násillia**, vrátane vyhrážok, nenávisťných kampaní, kyberšikany, prenasledovania, zverejňovania osobných údajov a ďalších foriem digitálneho násillia, ktoré môžu mať závažné dôsledky na bezpečnosť a výkon verejnej funkcie.
- **Vypracovať a uplatňovať štandardizované metodiky hodnotenia rizika**, ktoré umožnia včas identifikovať závažnosť a potenciálnu eskaláciu násillia, najmä pri vyhrážkach zabitím, ublížením na zdraví, útokoch voči rodinným príslušníkom a blízkym osobám alebo pri opakovanom prenasledovaní.
- **Posilniť technické, personálne a odborné kapacity na vyšetrowanie rodovo podmieneného násillia**, najmä v prípadoch online násillia, anonymných vyhrážok, koordinovaných nenávisťných kampaní a ďalších foriem digitálnych útokov, vrátane schopnosti zabezpečiť a vyhodnocovať digitálne dôkazy.
- **Pripraviť tím alebo jednotlivca so špecializáciou na rodovo podmienené násillie na ženách v politike a iných verejne činných ženách**. Slúži ako priamy kontaktný tím, resp. kontaktná osoba pre ženy zažívajúce násillie; prípadom sa prioritne venuje a sprevádza dotknuté osoby celým procesom v úzkej spolupráci s Úradom pre ochranu verejných činiteľov.
- **Zaviesť jasné postupy pre bezpečnosť a ochranu osôb ohrozených násillím**, ktoré umožnia poskytovať okamžitú aj dlhodobú ochranu političkám a ďalším ženám vo verejnom živote, v prípade potreby aj ich rodinám, keď sú vystavené vyhrážkam, prenasledovaniu, online násilliu, sexuálnemu obťažovaniu alebo iným formám rodovo podmieneného násillia, vrátane poskytnutia evidenčnej ochrany alebo osobnej ochrany podľa formy násillia a rizika.

- **Zabezpečiť účinné vyšetrovanie a vyvodzovanie zodpovednosti za násilie,** pričom postavenie, verejný vplyv alebo politická príslušnosť páchatela nesmú ovplyvňovať prístup k spravodlivosti ani rozhodovanie o začatí a vedení konania.
- **Posilniť spoluprácu medzi orgánmi činnými v trestnom konaní, justíciou, parlamentom, politickými stranami a špecializovanými organizáciami poskytujúcimi podporu obetiam** s cieľom zabezpečiť koordinovanú ochranu a účinnú reakciu na prípady rodovo podmieneného násillia na politických.
- **Zabezpečiť zber a vyhodnocovanie údajov o prípadoch rodovo podmieneného násillia na ženách v politike** vrátane typu násillia, spôsobu riešenia, výsledkov postupov a prekážok pri prístupe k spravodlivosti.

➤ **Príklad dobre praxe zo zahraničia:**
Nemecko – Služba kriminálnej polície pre nahlasovanie trestných činov s politickou motiváciou

V Nemecku sa trestné činy s politickou motiváciou zamerané na volené predstaviťky a predstaviťov a verejných činiteľov evidujú prostredníctvom Služby kriminálnej polície pre nahlasovanie trestných činov s politickou motiváciou (Kriminalpolizeilicher Meldedienst in Fällen politisch motivierter Kriminalität, KPMD-PMK), ktorú spravuje Spolkový úrad kriminálnej polície (Bundeskriminalamt, BKA) v spolupráci s inštitúciami spolkových krajín.

Táto špecializovaná jednotka klasifikuje trestné činy, ako sú nenávisťné prejavy, politicky motivované násillie a extrémizmus, už na začiatku vyšetrovania. Nečaká sa teda až na uzavretie prípadov. Jej údaje sa využívajú na formovanie bezpečnostnej politiky, sledovanie trendov radikalizácie a zostavovanie celoštátnych správ o situácii v oblasti politicky motivovanej trestnej činnosti.

Online platformy a sociálne siete

Online prostredie výrazne zvyšuje rozsah, dosah a intenzitu rodovo podmieneného násillia a prehľbuje negatívne dôsledky pre osobný aj profesijný život žien v politike či vo verejnom živote.

Prevádzkovatelia platforiem a sociálnych sietí by mali:

- Uznať rodovo podmienené násillie v online priestore ako osobitnú formu násillia a výslovne ho zahrnúť do interných politík, etických kódexov a mechanizmov ochrany.
- Prevziať zvýšenú zodpovednosť za digitálny obsah a zaisťovať bezpečnosť digitálneho priestoru.
- Zabezpečiť, aby v súčinnosti s orgánmi činnými v trestnom konaní bolo možné zistiť totožnosť každého používateľského účtu a znemožniť existenciu anonymných a falošných účtov.

- Moderovať obsah a komunikáciu na platformách a proaktívne mazať nenávistné, výhražné, sexistické alebo násilie podnecujúce správy a komentáre.
- Včas vyhodnocovať a riešiť podnety a nahlásenia od užívateľiek a užívateľov platformami týkajúce sa nevhodných a nenávistných správ a komentárov. Vypracovať a aplikovať protokoly vyhodnocovania rizík a postupu v prípade podnetov od verejne činných žien a osôb.
- Zaviesť postupy na dokumentovanie, uchovávanie a zabezpečovanie dôkazov o online útokoch, vrátane metodiky archivácie digitálneho obsahu a zabezpečenia jeho použiteľnosti v právnych konaniach.
- Poskytovať političkám, ktoré zažili alebo zažívajú násilie, odbornú podporu vrátane právneho, psychologického a technického poradenstva a zabezpečiť súčinnosť pri komunikácii s orgánmi činnými v trestnom konaní.
- Posilniť spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní, online platformami a odbornými organizáciami pri vyšetrowaní online útokov, rýchlom zabezpečení digitálnych dôkazov a ochrane obetí.
- Zabezpečiť včasné monitorovanie a vyhodnocovanie online útokov a prijímať opatrenia na predchádzanie eskalácii a opakovaniu útokov zo strany tých istých páchatel'ov.
- Posilňovať digitálnu bezpečnosť a pripravenosť osôb vo verejnom živote prostredníctvom pravidelného vzdelávania o prevencii online násilia, digitálnej bezpečnosti a možnostiach ochrany.
- Podporovať spoluprácu s prevádzkovateľmi online platformami s cieľom urýchliť odstraňovanie nezákonného obsahu a predchádzať opakovaným útokom voči političkám a ženám vo verejnom živote.

Národná rada Slovenskej republiky

- **Prijať a uplatňovať etický kódex**, ktorý jasne definuje a zakazuje všetky formy rodovo podmieneného násilia vrátane sexismu, sexuálneho obťažovania, psychického, fyzického, ekonomického a online násilia, vyhrážania, zastrasovania, prenasledovania, diskriminácie a odvetných opatrení.
- **Vytvoriť, prijať a uplatňovať záväznú Stratégiu rodovej rovnosti**, ktorá stanovuje ciele, priority a opatrenia, ktoré vedú k dosiahnutiu rodovej rovnosti v Národnej rade SR a jej inštitúciách.
- **Zabezpečiť rodovo citlivý rokovací poriadok a pracovné podmienky**, ktoré podporujú bezpečný výkon mandátu a zosúladienie výkonu verejnej funkcie s osobným životom, najmä prostredníctvom predvídateľného harmonogramu schôdzí a hlasovaní, primeraných opatrení na podporu rodičovstva a opatrovateľských povinností a dostupných priestorov na starostlivosť o deti.
- **Vytvárať bezpečné, inkluzívne a prístupné pracovné prostredie**, ktoré zohľadňuje potreby žien, osôb so zdravotným znevýhodnením a príslušníkov a príslušníčok národnostných, etnických a ďalších menšín.

- **Zabezpečiť pravidelné povinné vzdelávanie** poslancov a poslankyň, zamestnanectva Kancelárie Národnej rady SR a asistenčných tímov o rodovo podmienenom násilí, sexizme, sexuálnom obťažovaní, online násilí, právach obetí, možnostiach pomoci a postupoch nahlasovania a riešenia podnetov.
- **Zriaďiť nezávislý, nestranný a odborne spôsobilý mechanizmus na oznamovanie a prešetrovanie prípadov rodovo podmieneného násilia**, dostupný poslankyniam a poslancom, zamestnancom a zamestnankyniam Kancelárie Národnej rady SR aj asistenčným tímom. Mechanizmus musí byť nezávislý od politických štruktúr parlamentu, chránený pred neprimeraným politickým vplyvom a musí zabezpečovať dôvernosť, ochranu obetí a spravodlivé konanie.
- **Zabezpečiť bezpečné a dostupné možnosti nahlasovania** vrátane možnosti anonymného podania, jasne definovaných a zverejnených postupov pre prijímanie a vyšetrovanie podnetov, ochrany osobných údajov, dôvernosti konania a ochrany oznamovateľov a obetí pred odvetnými opatreniami.
- **Stanoviť primerané, transparentné a účinné disciplinárne opatrenia a sankcie** za porušenie etického kódexu alebo rokovacieho poriadku, ktoré zodpovedajú závažnosti, frekvencii a okolnostiam porušenia.
- **Poskytovať dotknutým osobám komplexnú podporu** vrátane psychologického, právneho a bezpečnostného poradenstva, podpory pri dokumentovaní incidentov, zabezpečovaní dôkazov, komunikácii s orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj sprostredkovania špecializovaných služieb pre obeť rodovo podmieneného násilia.
- **Zabezpečiť koordinovanú spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní a ďalšími príslušnými inštitúciami**, najmä pri vyšetrovaní závažných prípadov, zabezpečovaní dôkazov, ochrane ohrozených osôb a uplatňovaní právnych prostriedkov ochrany.
- **Prijímať opatrenia na podporu rovného zastúpenia žien v politike a odstraňovanie systémových bariér ich politickej participácie** vrátane opatrení podporujúcich bezpečný výkon verejnej funkcie a kultúru rešpektu, rovnosti a nulovej tolerance voči rodovo podmienenému násiliu.

➤ **Príklad dobrej praxe zo zahraničia:**
Nemecko – organizácia Starke Stelle

„Starke Stelle“ je celonemecké kontaktné a poradenské centrum pre miestne volené predstaviteľky a osoby s mandátom (Kommunalpolitiker*innen), ktoré sa v rámci svojej politickej činnosti stretávajú s nenávisťnými prejavmi, obťažovaním alebo vyhrážkami. Začalo fungovať 1. augusta 2024 v rámci Nemeckého fóra pre prevenciu kriminality (DFK) a je financované Spolkovým ministerstvom vnútra. Ponúka dôverné a na požiadanie aj anonymné individuálne poradenstvo a podporu, pričom pôsobí ako „navigátor“, ktorý nasmeruje postihnuté osoby k príslušnej pomoci a podporným službám na úrovni spolkových krajín alebo na federálnej úrovni. Je k dispozícii bezplatne od pondelka do piatku v čase od 9:00 do 16:00 prostredníctvom infolinky a e-mailu.

Viac informácií na linku: <https://www.stark-im-amt.de/starke-stelle/>

Politické strany

Politické strany zohrávajú kľúčovú úlohu pri vytváraní bezpečného a rešpektujúceho prostredia pre ženy v politike. Sú nielen miestom, kde môže dochádzať k rodovo podmienenému násiliu, ale zároveň fungujú ako „brány“ k politickej moci – rozhodujú o podpore kandidátov a kandidátok, obsadzovaní funkcií a politickom postupe. Ženy v politike môžu čeliť násiliu zo strany spolustraníkov, vedenia strán, zamestnanectva, podporovateľov alebo počas volebných kampaní, keď sa stávajú terčom sexistických útokov, nenávisťných prejavov, vyhrážok či online násilia. Osobitným rizikom je situácia, keď je páchatelom osoba s významným postavením v strane. V takých prípadoch môžu obeť čeliť strate podpory, poškodeniu politickej kariéry alebo tlaku, aby o násilí mlčali.

Politické strany môžu mať zároveň snahu ochrániť svoju reputáciu a vyhnúť sa zverejňovaniu prípadov násilia vo vlastných štruktúrach. Takýto prístup však oslabuje dôveru verejnosti a umožňuje pokračovanie škodlivých praktík. Politické strany preto nesú zodpovednosť za vytvorenie prostredia nulovej tolerance voči rodovo podmienenému násiliu, za ochranu obetí a za vyvodzovanie dôsledkov voči osobám, ktoré sa násilia dopúšťajú.

Opatrenia pre politické strany

1. Prijat' a implementovať politiku nulovej tolerance voči rodovo podmienenému násiliu

Politické strany by mali prijať záväzný etický kódex a interné pravidlá, ktoré:

- jasne definujú a zakazujú všetky formy rodovo podmieneného násilia vrátane sexizmu, sexuálneho obťažovania, psychického, fyzického a online násilia, vyhrážania, zastrašovania, prenasledovania, diskriminácie a odvetných opatrení;
- vzťahujú sa na všetky prostredia a činnosti spojené s fungovaním strany vrátane straníckych kancelárií, zasadnutí a výjazdov, konferencií, kampaní, volebných podujatí, online priestoru, interných komunikačných kanálov, cestovania, mládežníckych organizácií a miestnych štruktúr;
- platia pre všetky osoby pôsobiace v rámci strany vrátane členstva, volených predstaviteľov a predstaviteľiek, kandidátov a kandidátok, vedenia, zamestnanectva, poradcov a poradkýň, dobrovoľníkov a členov volebných tímov;
- obsahujú jasné postupy na podávanie podnetov, ich prešetrovanie a uplatňovanie sankcií.

2. Zabezpečiť zodpovednosť politického vedenia a bezpečné fungovanie straníckych štruktúr

Politické strany by mali:

- jasne deklarovať záväzok nulovej tolerance voči rodovo podmienenému násiliu;
- zabezpečiť, aby vedenie strany aktívne podporovalo prevenciu násilia a reagovalo na všetky prípady bez ohľadu na postavenie páchatela;
- vytvárať kultúru, v ktorej je možné násilie bezpečne oznámiť bez obavy zo straty politickej podpory alebo negatívnych kariérnych dôsledkov.

3. **Vytvoriť nezávislý a dôverný mechanizmus na prijímanie a riešenie podnetov**

Politické strany by mali zabezpečiť mechanizmus, ktorý:

- je nezávislý, nestranný a odborne spôsobilý;
- nie je pod priamou kontrolou osôb, ktoré môžu ovplyvňovať politickú kariéru obete;
- umožňuje dôverné konzultácie ešte pred podaním formálnej sťažnosti;
- zabezpečuje jasné postupy, lehoty a pravidlá pre vyšetrowanie;
- chráni oznamovateľov a obete pred odvetnými opatreniami vrátane vyradenia z kandidátky, odobratia straníckych funkcií alebo poškodzovania kampane či straty podpory.

4. **Zabezpečiť účinnú zodpovednosť a sankcie voči páchatel'om**

Politické strany by mali:

- zaviesť primerané a transparentné disciplinárne opatrenia podľa závažnosti a frekvencie konania;
- zabezpečiť, aby postavenie, funkcia alebo politický vplyv páchatel'a nebránili riadnemu vyšetreniu a vyvodeniu dôsledkov;
- zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa dopustili závažného rodovo podmieneného násillia, sexuálneho obťažovania alebo iného závažného porušenia etických pravidiel, neboli zvýhodňované pri získavaní straníckych alebo verejných funkcií;
- pri výbere kandidátov a kandidátok uplatňovať zásadu nulovej tolerancie voči rodovo podmienenému násilliu; nemali by nominovať ani podporovať osoby, ktorým bolo takéto konanie preukázané právoplatným rozhodnutím alebo nezávislým disciplinárnym konaním.

5. **Poskytovať komplexnú podporu političkám a kandidátkam**

Politické strany by mali zabezpečiť:

- právne poradenstvo a podporu pri riešení prípadov násillia vrátane psychologickej a psychosociálnej podpory;
- sprevádzanie počas procesu nahlasovania a vyšetrowania;
- podporu pri dokumentovaní online útokov a zaistení digitálnej bezpečnosti;
- podporu pri komunikácii s médiami v prípade eskalovaných útokov;
- mentoring, vytváranie podporných sietí a priestoru na zdieľanie skúseností medzi političkami;
- primeranú podporu bezpečnostných opatrení počas rizikových kampaní.

6. Venovať osobitnú pozornosť obdobiam zvýšeného rizika násilia

Politické strany by mali prijať osobitné opatrenia najmä počas:

- volebných kampaní a obdobia volieb;
- vnútrostraníckych volieb a výberu kandidátov a kandidátok;
- verejných podujatí, zhromaždení a online kampaní.

Opatrenia by mali zahŕňať:

- prijatie pravidiel férovej a rešpektujúcej kampane;
- mechanizmus rýchlej a včasnej reakcie na prípady násilia a nenávisťných útokov;
- zabezpečenie podpory kandidátkam pri ochrane osobnej a digitálnej bezpečnosti počas kampaní vrátane prevencie, dokumentovania a riešenia násilných incidentov, monitorovania online útokov a koordinovanej reakcie strany;
- povinnosť miestnych štruktúr informovať centrálu o závažných prípadoch.

7. Podporovať kultúru rovnosti a zapojenie mužov ako spojencov

Politické strany by mali:

- pravidelne vzdelávať členstvo o rodovej rovnosti, sexizme, rodovo podmienenom násilí a spôsoboch jeho prevencie;
- aktívne zapájať mužov v stranách do prevencie násilia a podpory bezpečného politického prostredia;
- podporovať vznik ženských platforiem, podporných skupín a sietí solidarity v rámci strán aj medzi politickými stranami;
- odstraňovať systémové bariéry brániace ženám vstupovať do politiky a postupovať v politických štruktúrach.

8. Monitorovať a vyhodnocovať prijaté opatrenia

Politické strany by mali:

- pravidelne zhromažďovať anonymizované údaje o prípadoch násilia a fungovaní mechanizmov na ich riešenie;
- sledovať, ako násilie ovplyvňuje rozhodnutie žien vstúpiť do politiky, kandidovať alebo zotrvať vo verejných funkciách;
- pravidelne vyhodnocovať účinnosť prijatých opatrení a upravovať ich podľa zistených potrieb;

pravidelne realizovať **rodový audit**. Násilie, ku ktorému dochádza v rámci politických strán, zvyčajne nie je ojedinelým javom, ale odzrkadľuje širšie politiky, postupy a kultúru danej politickej strany, a preto je citlivosť voči rodovým otázkam na úrovni celej strany predpokladom na účinnú prevenciu a riešenie

násilia páchaného na ženách. Strana si môže na vykonanie auditu objednať profesionálne služby alebo využiť verejne dostupný nástroj, ako napríklad online nástroj pre rodový audit Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (Office for Democratic Institutions and Human Rights, ODIH).

Príklad dobrej praxe zo zahraničia:

Fínska strana zelených zaviedla konkrétne opatrenia a nástroje na prevenciu a odstránenie rodovo podmieneného násilia na politických v rámci svojej strany aj mimo nej:

PREVENCIA:

- **Kontrakt pre kandidátov:** Keď človek kandiduje v akýchkoľvek voľbách za Fínsku stranu zelených, musí podpísať kandidátsky kontrakt, ktorý o. i. stanovuje, že vo svojej kampani nesmie používať žiadne diskriminačné témy ani žiadnym spôsobom poškodzovať ostatných kandidátov strany.
- **Školenie o bezpečnosti a ochrane:** Fínska strana zelených poskytuje školenie o bezpečnosti a ochrane kandidátstvu uchádzajúcemu sa o podporu vo voľbách. Školenie je ponúkané všetkým kandidátom strany, no vzhľadom na to, že obťažovanie a násilie v politike sú rodovo podmienené, prináša toto školenie prospech najmä kandidátkam a kandidátom z menšinových skupín.
- **Školenie o bezpečnosti na internete:** Strana ponúka všetkým svojim kandidátkam a kandidátom školenie o bezpečnosti na internete, o osvedčených postupoch, prevencii a postupoch v prípade násilia.
- **Bezpečné priestory:** Strana zavádza politiku bezpečných priestorov na mnohých svojich podujatiach. Cieľom bezpečných priestorov je zabezpečiť, aby všetci účastníci podujatia alebo stretnutia súhlasili s dodržiavaním usmernení pre bezpečný priestor, čím sa vytvorí atmosféra, v ktorej sa každý cíti vítaný a nedochádza k diskriminácii.

OCHRANA

- **Online podporná služba pre kandidátstvo:** Pre obete online násilia strana ponúka zvýhodnenú cenu za túto službu alebo predplatné zdarma pre ľudí so špecifickými potrebami, napríklad pre mladých. Služba je ponúkaná všetkým kandidátom a kandidátkam, ale keďže online násilie v politike má často rodovo podmienený charakter, táto služba vo veľkej miere podporuje kandidátky, mladých a kandidátov z menšín.
- **[Safe – Príručka Green Women proti online násiliu](#)** [Safe: Green WOmEn Guidebook against Online Violence]. Túto príručku pripravila organizácia Green Women s cieľom podporiť ženy v boji proti online násiliu.
- **Bezpečnostné školenie pre kandidátky Green Women:** Školenie zamerané na bezpečnosť žien. Organizujú ho Green Women počas volebných kampaní pre kandidátky, ktoré sa uchádzajú o volebné funkcie.
- **Odkaz na externé podporné služby:** Kontakty na rôzne podporné služby pre ženy, ktoré zažili online násilie, sú súčasťou príručky „Safe: Green Women Guidebook against Online Violence“.

NAHLASOVANIE

- Kontaktné miesta v strane: Fínska strana zelených určila kontaktné osoby, ktorým sa má hlásiť akékoľvek obťažovanie alebo násilie, ku ktorému dôjde počas jej podujatí.
- Dedikovaná kontaktná osoba na polícii: K dispozícii je priame telefónne číslo a e-mailová adresa kontaktnej osoby Fínskej bezpečnostnej a spravodajskej služby, ktorú môžu všetky členky a členovia strany kontaktovať.
- Pokyny pre nahlasovanie násilia na internete: Pokyny, ako a na koho sa obrátiť (vnútorné aj vonkajšie kontakty) vo veci nahlasovania násilia na internete, sú uvedené v príručke „Safe: Green Women Guidebook against Online Violence“.
- Individuálny prístup k prípadom násilia: Reakcia strany na nahlásený prípad násilia sa posudzuje individuálne, po konzultácii s osobami, ktoré ho zažili. Môže zahŕňať interné alebo externé rozhovory či mediáciu, podporu pri nahlásení incidentu polícii alebo Fínskej bezpečnostnej a spravodajskej službe, alebo psychologickú podporu.

PARTNERSTVÁ

- Nadstranícka osвета a presadzovanie zmien na ukončenie násilia na ženách v politike: Organizácia Green Women je členkou nadstraníckej mimovládnej organizácie Nytkis, ktorá sa zasadzuje za práva žien a spája ženské organizácie zo všetkých fínskych parlamentných strán. Spoločne a pod záštitou Nytkis organizujú spoločné kampane, prijímajú záväzky, vyhlásenia a zverejňujú výzvy k akcii. Nytkis tiež vedie špecifickú kampaň počas volieb zameranú na násilie na ženách v politike.

Preložené z angličtiny.

Zdroj: OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (2022). Addressing Violence Against Women in Politics in the OSCE Region Toolkit Tool 3: Addressing Violence Against Women in Political Parties. Dostupné na: https://odihr.osce.org/sites/default/files/f/documents/4/d/532193_2.pdf

Použité zdroje

European Institute for Gender Equality (EIGE). Gender-sensitive parliaments. <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-sensitive-parliaments/publications>

Inter-Parliamentary Union (2019). Guidelines for the elimination of sexism, harassment and violence against women in parliament. <https://www.ipu.org/resources/publications/reference/2019-11/guidelines-elimination-sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliament>

Možnosť voľby (2026). Poslankyne na Slovensku a rodovo podmienené násilie: Demokracia s mužskou tvárou? <https://moznostvolby.sk/vyskumna-sprava-poslankyne-na-slovensku-a-rodovo-podmiene-ne-nasilie-demokracia-s-muzskou-tvarou/>

OSCE/ODIHR (2022). Addressing Violence against women in Political Parties. https://odihr.osce.org/sites/default/files/f/documents/4/d/532193_2.pdf

O organizácii

Možnosť voľby od roku 2001 chráni a presadzuje reprodukčné práva a rodovú rovnosť v Slovenskej republike. Je známa ako jedna z najaktívnejších feministických advokačných organizácií a jedinou, ktorá sa systematicky venuje právu na bezpečnú interrupciu. Aktívne pôsobíme aj v oblasti prevencie rodovo podmieneného násilia a uplatňovania rodového hľadiska vo verejných politikách. Pripomienkujeme zákony, informujeme verejnosť, pracujeme v participatívnych poradných orgánoch, spolupracujeme s nezávislými médiami, politickými stranami a verejnými inštitúciami. Sme organizácia s najväčšími skúsenosťami s realizáciou rodového vzdelávania dospelých na Slovensku. Vzdelávame rôzne cieľové skupiny vrátane političiek a politikov. Prevádzkujeme podpornú linku o bezpečných interrupciách a reprodukčnom zdraví.

O autorkách

Adriana Mesochoritsová je politologička, rodová trénerka a štatutárna zástupkyňa o. z. Možnosť voľby. Vyštudovala politológiu a žurnalistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Jej diplomovej práci o násilí na ženách bola udelená Cena rektora UK. Od roku 1999 aktívne pôsobí v mimovládnom sektore, s výnimkou rokov 2003 - 2004, keď pracovala ako riaditeľka Odboru rovnosti príležitostí na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Je menovanou odborníčkou Rady vlády SR pre ľudské práva a rodovú rovnosť a členkou Výboru pre rodovú rovnosť. V roku 2015 sa stala laureátkou ocenenia Piata žena v kategórii AKTIVIZMUS. Zameriava sa na prevenciu rodovo podmieneného násilia, reprodukčné práva a uplatňovanie rodového hľadiska vo verejných politikách.

Kristína Gotthardová je výskumníčka v organizácii Možnosť voľby. Venuje sa témam rodovo podmieneného násilia, sexuálneho obťažovania na pracovisku a násilia političkách a novinárkach. Pôsobí aj v Stredoeurópskom inštitúte pre výskum práce (CELSI), kde sa sústreďí na oblasť rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a témam sociálneho dialógu. V minulosti absolvovala výskumnú stáž v Európskom inštitúte rodovej rovnosti (EIGE). Vyštudovala verejné politiky na Stredoeurópskej Univerzite (CEU) vo Viedni a Európsko-Americké vzťahy na Univerzite v Regensburgu v Nemecku.

Jazyková korektúra: **Jana Cviková**

**Co-funded by
the European Union**

Projekt ***Rozpoznať, brániť sa, postaviť sa: Riešenie rodovo podmieneného násilia na ženách v politike*** je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však iba názormi a stanoviskami autoriek a projektových partnerov a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nenesú zodpovednosť.